Грітченко Т.
доцент кафедри фахових
методик та інноваційних
технологій у початковій школі
Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини

КОМПЕТЕНТНІСНИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Компетентнісний підхід у навчанні молодших школярів став результатом нових вимог, що пред'являються до якості освіти.

20 квітня 2011 року Кабінет Міністрів України затвердив новий Державний стандарт початкової загальної освіти, із урахуванням кращого вітчизняного і зарубіжного досвіду, спрямований на впровадження інноваційних реформ у початкову освіту задля її модернізування згідно з вимогами сучасності. Державний стандарт сформовано на засадах *особистісно орієнтованого* і *компетентнісного підходів*, що зумовлює чітке визначення результативної складової засвоєння змісту.

На виконання Державного стандарту розроблено нові навчальні програми, які побудовано на засадах особистісно орієнтованої парадигми освіти, системного і компетентнісного підходів (попередня навчальна програма ґрунтувалася на засадах знаннєвого підходу).

Проаналізувавши мету, зміст та позицію вчителя знаннєвого та компетентнісного підходів у початковій школі ми дійшли висновку, що на сучасному етапі розвитку суспільства традиційний знаннєвий підхід у навчанні не виправдовує себе. У результатах упровадження компетентнісного підходу акцент поставлено на суб'єктності учіння і оволодінні учнями способами навчальної діяльності, особистому досвіді.

Create PDF files without this message by purchasing novaPDF printer (http://www.novapdf.com)

Компетентнісний підхід, як й інші інноваційні підходи у навчанні, вимагає поетапного впровадження. На першому етапі початкової ланки навчання можна, наприклад, формувати такі елементарні загальнонавчальні компетенції школярів, як: розуміння основного змісту прочитаного або почутого; точне формулювання думок, побудова оригінальних висловів із заданого питання або теми; дослідження різних варіантів вирішення завдань, вибір якнайкращого, зважаючи на різні критерії; співпраця з іншими (учнями і вчителем) при виконанні загального завдання; планування дій і часу; оцінка результатів своєї діяльності тощо.

Перераховані уміння учнів повинні формуватися не як окремо взяті, а в цілісній системі компетенцій.

Компетенція молодшого школяра – це особистісне утворення, яке включає наступні компоненти:

- когнітивний (знаннєвий) – теоретичні знання академічної галузі;
- діяльнісний – практичне застосування знань у конкретній ситуації;
- ціннісно-змістовий – оцінювання, ставлення, емоції, воля.

Компетентнісний підхід у початковій освіті – нове явище, але вже зараз існує можливість використовувати його елементи, зокрема особливу організацію пізнавальної діяльності учнів, пошукові методи навчання, сучасні технології, спрямовані на розкриття і включення у навчальний процес особового досвіду учнів.

Навчальні програми початкової школи вже зараз дозволяють формувати ключові компетентності засобами навчальних завдань. У змісті навчальних предметів закладена проектна і екскурсійна діяльність як технології компетентнісного підходу. Вчителі використовують компетентнісні форми навчання молодших школярів (індивідуальні, парні, групові і колективні у різних поєднаннях), перевага віддається пошуковим методам навчання, здійснюється оцінювання освітніх досягнень (технологія портфоліо). Зміст навчальних предметів надає можливості формувати функціонально грамотну особистість, здатну використовувати знання, що набуваються протягом життя,

Create PDF files without this message by purchasing novaPDF printer (http://www.novapdf.com)

уміння і навички у різних сферах людської діяльності, спілкування і соціальних відносин.

Формування компетентностей учнів початкової школи обумовлене реалізацією не тільки оновленого змісту освіти, але й адекватних методів і технологій навчання. Список цих методів і технологій є досить широким, їх можливості – різноплановими.

Однак, незалежно від продуктивних методик і технологій, які використовує вчитель початкової школи, він повинен пам'ятати правила:

1. Головним є не предмет, якому ви вчите, а особистість, яку ви формуєте. Не предмет формує особистість, а вчитель своєю діяльністю, пов'язаною з вивченням предмета.
2. На виховання активності не жалкуйте ні часу, ні зусиль. Сьогоднішній активний учень – завтрашній активний член суспільства.
3. Допомагайте учням оволодіти найпродуктивнішими методами навчально-пізнавальної діяльності, вчіть їх учитися.
4. Якомога частіше використовуйте питання «чому?», щоб навчити мислити причиново: розуміння причиново-наслідкових зв'язків є обов'язковою умовою розвиваючого навчання.
5. Пам'ятайте, що знає не той, хто переказує, а той, хто використовує на практиці.
6. Привчайте учнів думати і діяти самостійно.
7. Творче мислення розвивайте всебічним аналізом проблем; пізнавальні завдання вирішуйте декількома способами, частіше практикуйте творчі завдання.
8. Необхідно частіше показувати учням перспективи їхнього навчання.
9. Використовуйте схеми, плани, щоб забезпечити засвоєння знань.
10. У процесі навчання обов'язково враховуйте індивідуальні особливості кожного учня, об'єднуйте у диференційовані підгрупи учнів з однаковим рівнем знань.

Create PDF files without this message by purchasing novaPDF printer (http://www.novapdf.com)

11. Вивчайте і враховуйте життєвий досвід учнів, їхні інтереси, особливості розвитку.

12. Заохочуйте дослідницьку роботу учнів. Знайдіть можливість ознайомити їх з технікою експериментальної роботи, алгоритмами вирішення завдань, обробкою першоджерел і довідкових матеріалів.

13. Навчайте так, щоб учень розумів, що знання є для нього життєвою необхідністю.

14. Поясніюйте учням, що кожна людина знайде своє місце в житті, якщо навчиться всьому, що необхідне для реалізації життєвих планів.

Ці правила-поради – тільки невелика частина педагогічної мудрості, педагогічної майстерності, загального педагогічного досвіду багатьох поколінь. Необхідно пам’ятати їх, слідувати їм, керуватися ними. Найголовніше завдання педагога, полягає у тому, щоб дати дитячому «Я» можливість проявляти потребу бути самим собою і розвивати його можливості самореалізації.

Компетентнісний підхід, що реалізовується на уроці вчителем, дасть можливість сформувати в учня такі якості, володіння якими допоможе дитині діяти в ситуації невизначеності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів. 1– 4 класи (зі змінами). – Тернопіль : Мандрівець, 2015. – 256 с.

2. Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти / О. Я. Савченко. – К. : Грамота, 2012. – 504 с.

Create PDF files without this message by purchasing novaPDF printer (http://www.novapdf.com)